

PRIM MINISTRU

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit. (b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, Guvernul României formulează următorul:

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă pentru completarea Legii nr. 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații*, inițiată de doamna deputat USR Diana Stoica și domnii deputați USR Emanuel-Dumitru Ungureanu și Maius-Andrei Miftode (**Plx.356/2024**).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare instituirea interdicției cadrelor militare și angajaților civili din cadrul Serviciului Român de Informații de a desfășura orice activități de consultanță sau asistență, direct sau prin intermediul unor entități juridice, companii private sau organizații non-guvernamentale, pentru o perioadă de 20 de ani de la data încetării activității.

II. Observații și propuneri

1. Referitor la conținutul *Expunerii de motive*, precizăm că acesta nu a fost elaborat cu respectarea cerințelor prevăzute de *Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare*. Potrivit dispozițiilor art. 6 alin. (1) și ale art. 31 alin. (1) din legea menționată, instrumentul de prezentare și motivare trebuie să includă cerințele care reclamă intervenția normativă, cu referire la insuficiențele și neconcordanțele reglementărilor în vigoare, impactul socioeconomic, impactul asupra sistemului juridic, consultările derulate în vederea elaborării proiectului de act normativ, organizațiile și specialiștii consultați, precum și activitățile de informare publică¹.

Or, raportat la conținutul propriu zis al *Expunerii de motive*, din perspectiva celor expuse mai sus, precizăm că datele oferite în cuprinsul instrumentului de prezentare atașat sunt insuficiente, în raport de exigențele prevăzute de normele legale în vigoare.

2. Cu privire la textul proiectului, menționăm că orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate - care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist - să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Amintim că, prin lipsa de claritate și precizie a normei preconizate, care ar genera confuzii în interpretarea/aplicarea acesteia, se pot crea și premisele unor vicii de neconstituționalitate prin raportare la principiul constituțional al legalității (art.1 alin. (5) din *Constituție*).

În acest sens, considerăm că era esențial a fi justificate modalitatea de identificare a subiectului normei juridice, alegerea perioadei de timp în care operează interdicția desfășurării activităților de consultanță și de ce se consideră că măsura trebuie să aibă acoperire asupra tuturor domeniilor de consultanță.

¹ În raport de conținutul *Expunerii de motive*, invocăm și *Decizia Curții Constituționale nr. 682/2012*.

3. Este necesară reformularea Articolului I cu sintagma „*Articol unic*”, potrivit prevederilor art. 47 alin. (3) teza finală din *Legea 24/20002*.

4. În raport de măsura propusă, ce are în vedere instituirea unei interdicții asupra cadrelor militare și angajaților civili din cadrul Serviciului Român de Informații, cu privire la desfășurarea oricăror activități de consultanță sau asistență, fie direct, fie prin intermediul unor entități juridice, companii private sau organizații non-guvernamentale, pentru o perioadă de 20 de ani, precizăm următoarele:

a) În art. 434 alin. (2) lit. d) din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare*, regăsim o formulare asemănătoare cu cea din textul propus, respectiv „*Funcționarilor publici le este interzis: ...să acorde asistență și consultanță persoanelor fizice sau juridice în vederea promovării de acțiuni juridice ori de altă natură împotriva statului sau autorității ori instituției publice în care își desfășoară activitatea*”. În contrast cu prevederile din cuprinsul proiectului, constatăm că interdicția de a presta servicii de consultanță din cuprinsul *Codului administrativ* este mărginită, din punct de vedere temporal, de perioada în care funcționarul public își desfășoară activitatea, o eventuală prelungire a acestui termen trebuind a fi temeinic justificată.

b) Mai mult, considerăm că această interdicție nu trebuie să fie nelimitată, din punctul de vedere al obiectului normei, ci, mai degrabă, să vizeze consultanța cu privire la domeniile de activitate și informațiile de care persoana a luat cunoștință în timpul desfășurării activităților de serviciu, în concret, cele privind securitatea națională.

c) Adițional, din cuprinsul normei edictate, nu rezultă sancțiunea care poate decurge din nerespectarea prevederilor legale, modalitatea de obiectivare a prevederilor în practica actuală și felul în care urmează a fi controlată activitatea de consultanță a persoanelor vizate de către autoritățile abilitate. Drept urmare, considerăm necesară introducerea unor prevederi subsecvente, care să reglementeze, în mod corespunzător, aceste deficiențe.

5. Nu în ultimul rând, în scopul asigurării *principiului previzibilității normei juridice*, inițiatorii propunerii legislative trebuie să aprecieze oportunitatea includerii în text și a unor norme tranzitorii, care,

potrivit art. 54 alin. (2) din *Legea nr. 24/2000*, „trebuie să asigure, pe o perioadă determinată, corelarea celor două reglementări, astfel încât punerea în aplicare a noului act normativ să decurgă firesc și să evite retroactivitatea acestuia sau conflictul între norme succesive”.

Totodată, anexăm prezentului punct de vedere opinia Serviciului Român de Informații, transmisă prin adresa nr. 426084/19.06.2024.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere obiectul de reglementare, Parlamentul va decide cu privire la oportunitatea adoptării acestei inițiative legislative.

Cu stimă,

Ion-Marcel CIOLACU

PRIM-MINISTRU

Domnului deputat Alfred-Robert SIMONIS
Președintele interimar al Camerei Deputaților

01/03/2024

SECRETARIATUL GENERAL
Nr. 44260/2024 din 19.06.2024

NECLASIFICAT
Exemplar nr. 1

Către

SECRETARIATUL GENERAL AL GUVERNULUI
DEPARTAMENTUL PENTRU RELAȚIA C
- *domnului secretar de stat NINI Ș*

Stimate domnule secretar de stat,

Urmare la adresa dumneavoastră nr. 5634/2024 din 13.06.2024, vă comunicăm faptul că instituția noastră **nu susține** propunerea legislativă pentru completarea Legii nr. 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații înregistrată cu nr. **Pix. 356/2024**, pentru motivele expuse în **Nota** alăturată.

De asemenea, vă informăm că proiectul actului normativ nu presupune implicații financiare.

Cu deosebită stimă,

Șeful Secretariatului General
General de brigadă

Florin-Viorel VIRTICI

SERVICIUL ROMÂN DE INFORMAȚII

B-dul. Libertății nr.14, Sector 5, 050706 - București - România: www.sri.ro

NECLASIFICAT

NOTĂ

cu privire la propunerea legislativă de modificare și completare a Legii nr. 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații, cu modificările și completările ulterioare

Serviciul Român de Informații **nu susține adoptarea acestei inițiative legislative**, având în vedere că prin intrarea în vigoare a modificărilor propuse se aduce atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, fiind susceptibilă a fi lovită de nulitate din rațiuni ce țin de constituționalitatea, claritatea și previzibilitatea normei, creând un dezechilibru major între exigențele interesului general și imperativele legate de protejarea drepturilor și libertăților fundamentale.

În acest sens, învederăm următoarele considerente:

1. Constituția României consacră drepturile, libertățile și interesele legitime ale unei persoane, iar potrivit art. 41, dreptul la muncă nu poate fi îngrădit, acesta fiind unul dintre drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor obținute într-un sistem liber și democratic.

2. Legea fundamentală a României stabilește, totodată, faptul că restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății. Prin urmare, deși scopul poate fi legitim, este necesară existența unui raport de proporționalitate între scopul urmărit și mijloacele utilizate pentru atingerea acestuia.

3. Interdicția de a desfășura activități de consultanță sau asistență impusă prin inițiativa legislativă, fără a stabili criterii și condiții clare și detaliate sau eventual sisteme de compensare în cuantumuri echivalente cu media veniturilor obținute ca urmare a prestării unor servicii, conduc la concluzia că proiectul este neclar, imprevizibil și discriminatoriu, iar, potrivit legislației în vigoare, principiul nediscriminării este aplicabil instituțiilor publice și private, entităților juridice și persoanelor fizice, atât din sistemul public, cât și din sistemul militar.

Arătăm că în considerentele sentinței civile nr. 1465 din 21.10.2021 a Curții de Apel București se reține că exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale nu poate fi condiționată de absolut nimic, individul netrebuind să dovedească nimic pentru a se bucura de acest exercițiu, în timp ce restrângerea exercițiului este condiționată de îndeplinirea anumitor cerințe obiective a căror existență trebuie să fie dovedită de către stat.

4. Sintagma „orice activități de consultanță sau asistență” este mult prea ambiguă, lipsită de claritate și previzibilitate și poate da naștere la interpretări eronate și discriminatorii. Avem în vedere faptul că, după pensionare sau după părăsirea în orice mod a Serviciului, în funcție și de pregătirea lor, persoanele în cauză pot acorda asistență

sau consultanță medicală, juridică, psihologică și altele, fără a afecta în vreun fel activitatea SRI, informațiile clasificate sau securitatea națională.

Lipsa unei definiții clare a termenelor „consultanță” și „asistență” poate duce la abuzuri și interpretări diferite din partea autorităților, afectând astfel drepturile fundamentale ale indivizilor.

Apreciem că activitățile de consultanță și asistență sunt legale și constituționale atâta timp cât nu au legătură cu activitatea profesională desfășurată anterior de angajații SRI și nu implică utilizarea informațiilor confidențiale la care aceștia au avut acces (aspect deja normat de cadrul legal în vigoare), premise care permit protejarea securității naționale și a intereselor statului, respectând în același timp drepturile cetățenilor.

Potrivit Clasificării Ocupațiilor din România și Codurilor CAEN, activitatea de consultanță poate viza domenii precum: financiar, fiscal, tehnologia informației, relații publice, juridică, resurse umane, comunicare, afaceri, management, tehnic, inginerie, arhitectură, contabilitate, audit, construcții și altele, iar activitatea de asistență vizează domenii precum: socială, medicală, spitalicească, turistică, cercetare și altele.

Prin urmare, prin restrângerea dreptului la muncă și a dreptului alegerii libere a profesiei, a meseriei sau a ocupației, consacrate de Constituție, multe categorii de persoane vor fi discriminate cu atât mai mult cu cât nu toate aceste categorii gestionează informații clasificate în exercitarea atribuțiilor de serviciu și pot genera inechități sociale majore.

Și la nivel european, arătăm că potrivit Ghidului privind art.14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului privind interzicerea discriminării, printre criteriile de discriminare ce pot fi invocate se regăsește diferența de tratament a unei persoane față de o altă persoană sau grup de persoane aflate într-o situație comparabilă sau care a fost tratată la fel ca un grup de persoane aflate într-o situație semnificativ diferită.

De asemenea, lipsa unei justificări obiective și rezonabile care să justifice un scop legitim pentru aplicarea unei măsuri de restrângere a unui drept, aplicată în conformitate cu principiul proporționalității prin asigurarea unui echilibru just între protecția intereselor comunității și respectarea drepturilor și libertăților individului, sunt câteva dintre criteriile utilizate de CEDO pentru a defini marja de apreciere a statului în cauzele care privesc discriminarea.

Cu titlu de exemplu, amintim Hotărârea CEDO nr. 64480/19 din 2022 Moraru împotriva României unde Curtea a stabilit faptul că diferențele de tratament bazate pe o caracteristică personală sau statut prin care persoanele sau grupurile de persoane se disting între ele pot constitui o discriminare în sensul art. 14 din Convenție. Totodată, Curtea stabilește că o diferență de tratament este discriminatorie dacă nu are o justificare obiectivă și rezonabilă, adică dacă nu urmărește un scop legitim sau dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit.

5. Mai mult, ambiguitatea textului inițiativei legislative se răsfrânge și asupra personalului vizat, nefiind clar dacă este vorba despre pensionari, cei care părăsesc serviciul prin demisie sau cei care au fost trecuți în rezervă din motive imputabile. Cel puțin în cazul celor care nu îndeplinesc condițiile de pensionare restrângerea dreptului la muncă este nejustificată și profund injustă, introducând un dezechilibru major între exigențele interesului general (mai mult sau mai puțin de natură contextuală) și imperativele legate de protejarea drepturilor și libertăților fundamentale.

6. Propunerea este, de asemenea, discriminatorie și prin obiectul vizat, respectiv exclusiv personalul SRI și modificarea Legii nr.14/1992, în condițiile în care, potrivit Legii nr. 51/1991, instituția noastră nu este unicul serviciu de informații.

Arătăm că potrivit jurisprudenței în materie, măsura de restricționare a drepturilor și libertăților persoanelor nu poate fi discriminatorie, adică să fie aplicată anumitor categorii de persoane/ activități, iar altora să nu le fie aplicată, deși ambele categorii de persoane sau activități sunt identice sau similare și se regăsesc în aceeași ipoteză de lucru.

Relevante în acest sens sunt și prevederile OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare potrivit cărora prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex sau orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată sau orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea sau înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

7. De asemenea, proiectul instituie interdicții atât pentru angajații civili, cât și pentru militari. Or, la nivelul SRI, angajații civili nu au acces la informații clasificate sau sensibile, a căror dezvăluire care ar putea produce prejudicii anumitor persoane sau care ar putea reprezenta un risc pentru securitatea națională.

8. La nivel național există deja acte normative potrivit cărora cadrele militare și angajații civili din SRI au obligația de a păstra cu strictețe secretul de stat și profesional, inclusiv după părăsirea în orice mod a serviciului. Orice divulgare a datelor sau informațiilor cunoscute ca urmare a calității de salariat al Serviciului Român de Informații cu excepția cazurilor autorizate de lege, este interzisă și se pedepsește conform legii. Cu titlu de exemplu, supunem atenției câteva articole din Legea nr. 286/2009 privind Codul Penal: art. 227 – divulgarea secretului profesional; art. 277– compromiterea intereselor justiției; art. 302 – violarea secretului corespondenței; art. 303 – divulgarea informațiilor secrete de stat; art. 304 – divulgarea informațiilor secrete de serviciu sau nepublice; art. 407 – divulgarea secretului care periclitează securitatea națională; art. 409 – constituirea de structuri informative ilegale.

De asemenea, potrivit art. art. 37 din Legea nr.14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații, cadrele militare și angajații civili din SRI au obligația de a păstra cu strictețe secretul de stat și profesional, inclusiv după părăsirea în orice mod a serviciului.

9. Apreciem că pot fi stabilite anumite interdicții pentru personalul serviciilor de informații care și-a încetat activitatea, numai dacă sunt stabilite condiții clare, previzibile și predictibile, inclusiv cu privire la întinderea acestora în timp sau cu privire la compensarea în bani a interdicțiilor impuse, așa cum se prevede de altfel în legislația europeană și în legislația națională în vigoare.

Potrivit proiectului, perioada în care se extinde restricția este una foarte mare și disproporționată, respectiv 20 de ani, timp calculat începând cu încheierea raporturilor de serviciu cu Serviciul Român de Informații, aducând atingere însăși existenței dreptului la muncă.

Supunem atenției că, din analiza legislației comparate din spațiul UE, a rezultat ca prevederile stipulând obligații pentru personalul serviciilor de informații care și-a încetat

activitatea vizează, în general, obligația acestuia de păstrare a confidențialității asupra activității desfășurate și a informațiilor de care a luat la cunoștință pe parcursul carierei.

În mod singular, legislația din Spania reglementează, în plus, obligația acestora de a nu derula pe o perioadă de 2 ani activități relaționate cu probleme despre care aveau cunoștință din timpul activității.

De asemenea, în Statele Unite ale Americii, legislația vizează păstrarea confidențialității și nu conține nicio restricție cu privire la derularea de activități ulterior pensionării.

În mod similar celor reglementate la nivel UE și legislația națională, atât în domeniul securității naționale, cât și cea reglementând statutul unor categorii profesionale, conține în principal, prevederi referitoare la obligația persoanelor care au încetat raporturile de serviciu să păstreze confidențialitatea asupra activității desfășurate și a informațiilor de care a luat cunoștință pe parcursul carierei:

LEGEA nr. 303 din 15 noiembrie 2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor

Art. 224 (1) Judecătorii și procurorii sunt obligați să rezolve lucrările în termenele stabilite și să soluționeze cauzele în termen rezonabil, în funcție de complexitatea acestora, și să respecte secretul profesional.

(2) Judecătorul și magistratul-asistent sunt obligați să păstreze **secretul deliberărilor și al voturilor la care au participat, inclusiv după încetarea exercitării funcției.**

LEGEA nr. 360 din 6 iunie 2002 privind Statutul polițistului

Art. 45 (3) **Datele și informațiile clasificate, potrivit legii, obținute de polițist în timpul exercitării atribuțiilor profesionale nu pot fi făcute publice pe o perioadă de 5 ani de la încetarea raporturilor sale de serviciu, dacă legea nu prevede altfel.**

Legea nr. 57/2019 privind Codul administrativ

Art. 434 **Loialitatea față de autoritățile și instituțiile publice**

(2) Funcționarilor publici le este interzis:

a) să exprime în public aprecieri neconforme cu realitatea în legătură cu activitatea autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea, cu politicile și strategiile acesteia ori cu proiectele de acte cu caracter normativ sau individual;

b) să facă aprecieri neautorizate în legătură cu litigiile aflate în curs de soluționare și în care autoritatea sau instituția publică în care își desfășoară activitatea are calitatea de parte sau să furnizeze în mod neautorizat informații în legătură cu aceste litigii;

c) să dezvăluie și să folosească informații care au caracter secret, în alte condiții decât cele prevăzute de lege;

d) să acorde asistență și consultanță persoanelor fizice sau juridice în vederea promovării de acțiuni juridice ori de altă natură împotriva statului sau autorității ori instituției publice în care își desfășoară activitatea.

(3) Prevederile alin. (2) se aplică și după încetarea raportului de serviciu, pentru o perioadă de 2 ani, dacă dispozițiile din legi speciale nu prevăd alte termene.